Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 157. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ЧЕРВНЯ 1952 — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS — No. 157. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 18, 1952. VOL. LX.

БЕЗУПИННА ПОВІТРЯНА СТОРОЖА НА КОРДОНАХ ЗДА

Вашингтон. — З уваги на небезпеку несподіваного повітряного нападу Совєтів на територію Злучених Держав, стейтові директори цивільної оборонної служби зобов'язалися втримувати постійну літунську службу для пізнавання ворожих літаків. Така сторожа почне свої обов'язки від 14 липня, не зважаючи на те, що приземний спостережливий корпус цивільної оборони не має тепер доволі добровольців для звичайної праці. Літунська спостережлива служба мала бути встановлена ще 17 травня, одначе її відложено на неозначений час. Вона вимагатиме найменше 350,000 осіб, щоб сповняти обов'язки як день так ніч.

При вирішуванні цієї справи на нарадах стейтових директорів, запала згода, що літуни мали б обслуговати 27 стейтів на кордонах Канади, на західнім і східнім побережжі і над південним стейтом Норт Каролайна. Рішення прийшло після того, як секретар повітряних сил, Тамес К. Фінлеттер, заявив на нарадах, що він не має на меті залякувати нікого, одначе це загально відоме, що Совєтський Союз тепер у спроможності виконати атаку на Америку. Якщо б таке сталося, то жертви такого нападу були б „фантастичні". Ген. Нейтан Ф. Твінінг, діючий голова ген. штабу повітряних сил, повідомив зібраних, що совєтська повітряна сила може виконати напад при допомозі своїх 400 чотиромоторових бомбардувальників, які можуть везти атомові й звичайні бомби і вдарити „на всі наші більші метрополітальні промислові цілі". Генерал заявив, що приземні спостерігачі необхідно потрібні для заповнення прогалин в радаровій службі, що має на меті слідкувати за можливістю ворожого нападу з повітря. Він теж остерігав перед повним довір'ям в ударну силу нашої Повітряної Стратегічної Команди, яка діє як організація на світові розміри. Він твердив, що спроможність виконання удару на ворога залежна від спроможности обороняти самих себе. Твінінг признає, що постійне втримування літунської сторожі впродовж 24 годин кожного дня вимагає великих зусиль цивільної оборонної служби, одначе ми не можемо дозволити собі на її занедбання. Повітряні сили називають таку службу „дією піднебної сторожі" (оперейшен скайвач). Проти неї були давніше деякі спротиви фахових військовиків і тому вона була припинена від 17 травня. Тепер прийшла черга на „другу фазу" такої дії, коли публіка вже була раз повідомлена ро її потребу.

Совєти обіцюють зворот 186 позичених американських кораблів

Вашингтон. — Совєтська Росія заявила згоду повернути Злученим Державам 186 кораблів, які вона дістала під час другої світової війни на підставі закону про взаємну позику матеріялами („ленд-ліз"). Совєти винні Америці загалом одинадцять більйонів долярів з таких позичок, затягнених в часі війни. Після покінчення війни, вони зволікали з відповіддю на американські домагання, — аж вкінці вийшли з пропозицією заплатити Америці 300,000,000 долярів, як кінцеве вирівняння всіх американських претенсій, одначе Вашингтон не хотів зійти нижче 800,000,000 долярів і звороту 670 кораблів, забраних Совєтами. Справа опинилася на мертвій точці тому десять місяців, а теперішнє совєтське предложення здивувало вашингтонський уряд тим, що оферту зголошено саме в часі, коли перенесено совєтського амбасадора Ол. Панюшкіна, який вів переговори в цій справі. Крім звороту 186 кораблів, — Совєти хочуть вести переговори за продаж для них 167 кораблів, які ще залишились би в їх посіданні. Американський уряд відкидає всякі переговори про продаж кораблів і вимагає повного звороту їх. Совєти обстоюють свою пропозицію заплатити 300,000,000 долярів для покінчення торгів за зворот 11 більйонів долярів. Америка запропонувала свого часу передати цей спір під вирішення міжнародного суду, одначе Совєти відкинули цю пропозицію. Уряд виявив, що переговори з Совєтами в справі звороту кораблів ведуться в департаменті стейту. Політичні спостерігачі добачують в цій совєтській обіцянці якісь закриті наміри.

Передбачують сім більйонів на повне озброєння Німеччини

Вашингтон. — Високий комісар для Німеччини, Джан Дж. Мек Клой, оповістив сенатові, що нове озброєння Західної Німеччини вимагатиме видатків висотою понад сім більйонів долярів упродовж найближчих трьох років, одначе це буде менше ніж передбачували давніше. Комісар каже, що деякий статок мусів би бути висланий як дарунок через ново організовану загально европейську оборонну армію, в якої склад входять теж німецькі частини. Джеймс Рідлеберґер, голова німецьких справ в департаменті стейту, погодився з поглядом МекКлоя. Ці погляди передано в письменній формі сенатській комісії збройної служби і комісія почне негайно переслухання над цією пропозицією. Рідлеберґер твердить, що Західна Німеччина згодилася дати від себе $2,550,000,000 на своє власне озброєння і на втримання окупаційних сил від 1 липня. Окупація має бути покінчена тоді, коли Німеччина сповнить всі умови мирових контрактів.

Совєти збили шведський літак над Балтиком

Стокгольм, Швеція. — В понеділок два совєтські боєві літаки перехопили і збили над міжнародними водами Балтійського моря неозброєний човно-літак шведської військової авіяції, який був в пошукуваннях за іншим шведським літаком, що пропав над Балтиком минулої п'ятниці. Підозрівають, що теж цей перший літак був збитий Совєтами. Ці два випадки крайнього бандитизму з боку совєтської авіяції на міжнародному просторі викликали величезне обурення не тільки в цілій Швеції, але й в інших країнах. Шеф шведської авіяції ген. Бенґт Норденскіоелд негайно вислав ескадрілю боєвих турбо-літаків на можливий рятунок залоги зістріленого літака та наказав стріляти в кожний совєтський літак, який поважився б ставити будь-які перешкоди в пошукуваннях. — Рівночасно шведський діючий міністер закордонних справ передав совєтському амбасадорові в Стокгольмі, — Константинові Родіонову, найгостріший протест шведського уряду проти того нового совєтського насильства проти малої і невтральної країни. Тоді, коли по восьмох членах залоги першого пропавшого літака загинув всякий слід і вже втрачено надію на можливість їхнього рятунку, сім осіб залоги другого збитого Совєтами шведського літака потрапили своєчасно опустити подірявлений совєтськими кулями літак і їх вирятував принагідний німецький корабель. Два з цих членів залоги є легко поранені. Шведський уряд, — передаючи совєтському амбасадорові протест, звернув рівночасно „серйозну увагу" на діяльність самої совєтської амбасади в Стокгольмі, яка — як це виявлено тепер на шпигунських процесах — деморалізує шведських громадян, пошукуючи між ними зрадників, які шпигували б, в користь Совєтського Союзу. Негайно після повідомлення про подію над Балтиком, понад 3,000 шведів в столиці зібралися біля будинку місцевої совєтської амбасади, демонструючи проти Совєтського Союзу та його насильства у відношенні до Швеції. Шведська преса з найбільшим обуренням подає широкі звідомлення про випадок, називаючи його „жахливим злочином совєтських піратів" і т. п. Випадок міг би легко стати причиною війни, хоча в дипломатичних і військових міжнародних колах вважають, що Швеція є занадто мала і слаба, щоб могти рішитись на збройну оборону своїх прав і своєї чести перед совєтським великаном.

МІСЦЕ СОВЄТСЬКОГО ЗЛОЧИНУ

На мапі зазначено хрестиком місце на Балтійському морі, де два совєтські боєві літаки збили неозброєний шведський літак „Каталіну", що пошукував за розбитками з іншого шведського літака, якого теж мали збити совєтські пірати.

ІТАЛІЯ ЗАВЕРШИЛА РАТИФІКАЦІЮ ПЛЯНУ ШУМАНА

ПАРЛЯМЕНТИ ШІСТЬОХ ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН АПРОБУВАЛИ ПЛЯН ДЛЯ ЗЛИТТЯ ВАЖКОЇ ІНДУСТРІЇ

Рим. — Італійський парлямент ратифікував минулого понеділка Плян Шумана, завершуючи ратифікацію договору шістьох европейських країн для злиття їхньої сталевої і вугільної промисловости в змаганні до інтеґрації Европи. Нижча палата італійського парляменту ратифікувала договір більшостю 265 голосів проти 98. Цей сам договір був ратифікований італійським сенатом вже в дні 15-го березня. Раніше цей плян ратифікували парляменти Франції, Німеччини, Бельгії, Голандії і Люксембурґу. Завершення ратифікації договору всіма заінтересованими країнами вможливлює тепер поступове здійснювання того пляну, що його вважається найважливішим кроком в змаганні до майбутньої федерації европейських країн. Негайно після ратифікації Пляну Італією, як останньою з договірних країн, повідомлено про конференцію міністрів закордонних справ цих шістьох країн, яка почнеться в Парижі 30-го червня та завданням якої буде встановити відповідний апарат для здійснення договору. Комуністичні члени італійського парляменту, переконавшись, що їм не пощастить перешкодити в ратифікації договору, ще до останньої хвилини намагалися бодай відтягнути ратифікацію. Під час голосування тільки комуністи і ліві соціялісти голосували проти договору, тоді, як всі інші включно з правими екстремістами голосували в користь ратифікації. Італія, що сама продукує відносно малу кількість сталі і вугілля, вважала Плян Шумана від самого початку за один з найкращих засобів для злагіднення німецько-французьких антагонізмів, і тим самим за один з головних інструментів миру. Всі країни, які підписали і тепер ратифікували Плян Шумана, погоджуючись рівночасно на встановлення понад національного апарату для його здійснення, вперше формально відступили від своєї абсолютної національної суверенности, що створює перелом в дотеперішніх міжнародних відносинах. Завершення ратифікації Пляну Шумана прийняла міжнародна і зокрема американська опінія з нескриваним вдоволенням.

Не вдалися комуністам демонстрації в Італії

Рим. — Командувач Північно-Атлантійського Оборонного Пакту, ген. Метью Б. Ріджвей прибув літаком до Риму в своїй першій візиті до цієї країни. Комуністи грозили великими маніфестаціями, які їм не вдалися, бо урядові зарядження настрашили комуністів і вони не відважилися на зміряння своїх сил з численною поліцією та військом, яке уряд тримав у воєнному поготівлі. Тільки малі гурти молоді з'являлись на вулицях та кричали „геть з Ріджвеєм!" Внаслідок урядових кроків обережности прийняття ген. Ріджвея було більше урядове, хоч і щире, бо маси італійського народу не могли спонтанно з'явитися на вулицях Риму та виявити свої симпатії до американського генерала. Вночі комуністи розліпили були протиамериканські афіші, але їх вранці поліція поздирала та вмістила всюди оголошення, що поздоровляли Ріджвея з приїздом до Риму. Комуністи приготовляються до маніфестації у Неаполі, куди ген. Ріджвей має виїхати на стрічу з американським командувачем фльоти адміралом Робертом Б. Карні.

Труман домагається підвищення видатків на оборонні й економічні державні аґенції

Вашингтон. — Президент Труман звернувся до Конгресу з предложенням затвердити заплановану суму 168,360,000 долярів на державні аґенції Оборонної Продукції та Економічної Стабілізації. Ця сума передбачена на посилення діяльности низки державних аґенцій. Серед них: Аґенція Економічної Стабілізації мала б отримати найбільшу суму, бо понад 103 мільйони долярів, що були б видані на реґулювання найпильніших питань цін, пенсій тощо. Інші аґенції, що отримають гроші, тісніше зв'язані з питаннями оборонности держави, як Адміністрація Оборонної Продукції, що отримає три з половиною мільйони, Уряд Оборонної Мобілізації, Адміністрація Оборонного Транспорту й ін. Окрім видатків на державні аґенції, президент домагаються від Конґресу схвалення низки інших видатків, як: понад 13 мільйонів на справи незатруднених, понад 77 мільйонів на додаткову домашню оборонність включно з Аляскою та інші.

Сен. Александер Смит кандидує наново в стейті Ню Джерзі

Трентон, Н. Дж. — Загально відомий з своєї діяльности в закордонних справах і великий прихильник визвольних українських змагань, республіканський сенатор Г. Александер Смит, зголосив поновно свою кандидатуру на сенатора свого стейту. Його демократичним суперником буде Арчібалд С. Александер. Є надії, що при найближчих виборах республіканець буде вибраний президентом Злучених Держав, сен. Смит вірить, що й він самий дістане більше число голосів ніж це бувало в минулому. Якщо б так сталося, Смит став би головою могутньої своїми впливами сенатської комісії закордонних справ. Він був вибраний вперше до Сенату в 1944 р., щоб заповнити невикінчену каденцію передчасно померлого сен. В. Варрена Барбура, хоч президентом був тоді могутній своїми впливами през. Франклин Д. Рузвелт. Нові вибори відбулися два роки пізніше і тоді він був вибраний на повних шість років, більшістю 250,000 голосів.

ДОСІ ТІЛЬКИ 97 ДЕЛЕҐАТІВ У.Н.СОЮЗУ ЗГОЛОСИЛИСЬ ДО УЧАСТИ В КОНҐРЕСІ

З канцелярії Українського Конґресового Комітету довідуємось, що до сьогодні до участи в П'ятому Конґресі Американських Українців, який відбудеться в Ню Йорку в днях 4-6 липня ц.р., зголосилось вже коло 600 делеґатів від різних товариств і організацій, в тому тільки 97 делеґатів від 69 відділів Українського Народного Союзу. Як зважити, що УНСоюз має 470 відділів, багато з яких мають право висилати по два і більше делеґатів, то кількість зголошених делеґатів є рішучо замала. Досі зголосили своїх делеґатів відділи УНС зі стейтів: Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Меріленд, Конектикат, Масачусетс, Огайо, Ілиной, Міннесота і Ровд Айленд. Зголошення ще напливають. Проте, з Головного Уряду УНСоюзу звертають увагу та закликають всі відділи Союзу, головно ці з довколишніх стейтів, щоб вони рішучо більше заінтересувались справою Конґресу, як це їм рекомендував Головний Уряд з нагоди свого цьогорічного засідання, та приспішили зголошення делеґатів. Виказ діяльности УККомітету, зокрема списки платників Національного Датку на Український Народний Фонд, виявляють, що УНСоюз, його відділи та широкі маси його членства ведуть перед в участі в цій національній роботі. Тому теж важливо, щоб УНСоюз був відповідно до того заступлений на Конґресі та щоб члени УНСоюзу сказали своє слово і свою думку щодо дотеперішньої праці цеї нашої центральної репрезентації та щодо її дальших завдань. При цьому звертається увагу, що навіть віддалені Відділи, які з будь-яких причин не можуть висилати своїх окремих делеґатів, можуть висилати спільних делеґатів, але з передумовою, що всі вони заплатять свій Національний Даток. Головна Управа УНС висловлює надію, що ці відділи, які ще не зголосили своєї участи в Конґресі, зроблять це негайно впродовж тих двох тижнів, які ще відділяють нас від Конґресу.

Червоні в Кореї мають до вибору мир або війну

Токіо. — Делеґація Об'єднаних Націй на переговорах в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї заявила вчора комуністичним представникам, що вони мають до вибору перемир'я, на базі кінцевих компромісових аліянтських пропозицій з репатріяцією тільки тих полонених, які самі собі того бажають, або „продовжування кривавого і безкорисного конфлікту". Ген. Гаррісон, голова аліянтської делеґації, заявив комуністам ще раз, що аліянтські компромісові пропозиції з 28. квітня були кінцеві і від них аліянти вже в жадному разі не відступлять. Ген. Гаррісон рівночасно обвинувачував червоне командування, що воно своїми наказами виставило на небезеку життя своїх вояків в аліянтському полоні на острові Кодже, наказуючи їм ставити пропаґандивний спротив аліянтському командуванню табору. „Сторінки історії запишуть неймовірні свідоцтва того факту" — говорив ген. Гаррісон. На закінчення своїх виводів і обвинувачень ген. Гаррісон пропонував комуністам прийняти аліянтський компроміс, або відложити дальші наради, щоб вони мали час щераз обміркувати свою поведінку.

Совєтський представник скликав Раду Безпеки в справі бактеріологічної війни

Ню Йорк. — Яків Малік, совєтський представник в Раді Безпеки, скористав з нагоди, що він ротаційним порядком є головою Ради Безпеки ОН на міс. червень, скликав сесію Ради для обговорення комуністичних обвинувачень, що аліянти ведуть бактеріологічну війну в Кореї. Рада збереться в середу і на її порядку є пропозиція Маліка, щоб „звернутися з закликом до держав, щоб вони прийняли і ратифікували Женевський протокол з 17-го червня 1925 р. відносно бактеріологічної війни". Злучені Держави цей протокол підписали, але досі його не ратифікували, хоча його ратифікували всі інші члени Ради Безпеки. Тому Малік, правдоподібно, сподіється, що ці члени голосуватимуть в користь його резолюції та що сесію Ради в цій справі можна буде використати для проти-американської пропаґанди.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ПІДВИШКУ СТАРЕЧИХ ПЕНСІЙ

Вашингтон. — Після одномісячних торгів і обчислення голосів прихильних підвищці старечої пенсії, провідники Палати Репрезентантів поставили ще раз внесок, щоб підвищити старечу пенсію на 12½ відсотків, одначе з засторогою, що така підвишка має виносити найменше п'ять долярів. Внесок був придуманий як „наглий", тобто такий, який може бути ухвалений без дискусії в повній Палаті, але за те до його праволати, але за те до його правосильности потрібно двох третин голосів приявних на залі конґресменів. Коли прийшло до голосування „на око", один конґресмен завважав, що нема потрібного „кворум" і вжадав поіменного голосування. З уваги на те, голосування відкладено з понеділка на вівторок, одначе про вислід голосування нема вже сумнівів тому, що республіканська опозиція скапітулювала. Республіканські конґресмени вдоволилися поправкою однієї точки в законопроєкті, яку вони зараховали до „соціялізованої медицини". Ідеться про те, щоб старечу пенсію могли діставати особи, що стали постійно нездібними до праці, одначе цю нездібність має ствердити адміністратор федерального забезпечення. Управнених до старечої пенсії є тепер 4,500,000 осіб, які мають право голосування при виборах і з цим числом мусіла рахуватися республіканська опозиція з уваги на недалекі вибори.

Видавнича спілка Скріпс-Говард підтримує кандидатуру Айзенгавера

Ню Йорк. — Кандидатура ґен. Айзенгавера на номінацію на президента знайшла могутню підпору в дев'ятнадцятьох часописах, що об'єднані в впливовій видавничій спілці Скріпс-Говард. Часописи ці звернулись до проводу Республіканської партії з побажанням, щоб партія підтримувала кандидатуру „Айка". Зокрема в редакційній статті, поширений щоденник „Ню Йорк Ворлд Телеґрам енд Сан", висловився про ген. Айзенгавера, як про дуже побажаного кандидата такими словами: „Він м'яка, приязна, скромна людина, що можливо не має глибокого знання в політиці, але він знає багато про те, що корисне країні. Він може бути вибраний". Відносно суперника Айзенгавера в партії, сен. Тефта, часопис висловився з найбільшим признанням, як про людину, що її чесність і розум викликають повагу й що її заслуги перед країною агально знані. Проте особа генерала Айзенгавера видається журналістам з Скріпс-Говард більш приємливою у сучасну пору.

Страйк на залізниці Лонґ Айленд

Ню Йорк. — Цілком несподівано розпочався страйк на залізниці Лонґ-Айленд, що з неї користають щоденно багато тисяч пасажирів для доїздів з підміських околиць на працю до центру Ню Йорку та до Бруклину. Страйк спричинив перевантаження автобусових ліній, що не могли подолати напливові пасажирів, хоч і пустили в рух багато авт понад нормальний розклад їзди. Керівництво залізниці оголосило, що страйк був і для нього несподіванкою.

Вбито графиню Скарбек у Лондоні

Лондон. — Тут у готелі вбито польську графиню Скарбек, що жила під прізвищем Христина Гренвіл, під яким натуралізувалася в Англії 1947 року. Вона родилася в Польщі як Христина Ґіжицька, вийшла заміж за графа Скарбка, а війна 1939 року застала її в Африці. Тоді вона мала 24 роки і володіла кількома світовими мовами. Вона зголосилася до розвідчої служби в Англії і її з літаків кілька разів скидали в Мадярщині, звідки вона діставалася до Польщі, де організувала розвідчу службу, підпільні організації та помагала втікати союзним полоненим з Німеччини. Двічі її арештувало ґестапо, але їй вдалося кожного разу втікти. Її нагороджено високими англійськими відзначеннями. Після війни вона працювала як покоївка на англійському кораблі, що курсував між Англією і Новою Зеляндією. Під час відпустки заїздила до Лондону до готелю, де її вбито. До вбивства признався портер готелю Денніс Джордж Милдоні. Хоч вона мала в Лондоні багато знайомих, то жила там непомітно.

Аеродром в Нюарку відкритий, одначе без „клієнтів"

Нюарк, Н. Дж. — Літунський майдан у Нюарку, закритий від 11 лютого внаслідок трьох повітряних катастроф, відкрито наново в суботу, одначе, як виявляється, з цього ще не користають літунські підприємства. Деякі з них бояться повертатися туди наново, а крім того мають трудноші з переносом свого устаткування і уладжень, побудованих при літовищах в Айдлвайлд і ЛяҐардія під Ню Йорком. З відкриттям нюарського літовища введено суворі обмеження для його використування. Між ін. сказано, що деяких вилетних шляхів не можна буде вживати взагалі, а при осіданні літаків мусить бути чисте небо висотою 1,000 стіпв ід землі і вид навкруги на трим илі. Деякі підприємці тої думки, що з такими обмеженнями не можна буде скласти пляну від'їзду літаків. У таких обставинах тільки військові літаки могтимуть користатися цим літовищем.

Ватикан уступив в справі Вроцлава

Лондон. — Польський Примас Степан Вишенський за згодою Ватикану іменував окрему Управу для дієцезії у Вроцлаві (Бресляві), яка буде заряджувати дієцезією до висвячення окремого єпископа. Досі Ватикан не годився на висвячення польських єпископів для п'ятьох польських дієцезій на бувших німецьких територіях у Ґрозові, Ополі, Вроцлаві, Данціґу і Вармії. До 1946 року там урядували апостольські адміністратори іменовані кардиналом Гльондом, але їх польський уряд усунув та на їхнє місце іменував капітулярних вікаріїв. 1950 року поляки просили Ватикан на дозвіл висвячення нових єпископів для цих п'ятьох дієцезій, але Ватикан відмовився це зробити перед остаточним визнанням західних кордонів Польщі.

СХІДНОНІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ОРГАНІЗУЮТЬ АРМІЮ

Берлін. — Маріонетковий прем'єр Східної Німеччини — Отто Ґротеволь проголосив на зборах Національно-Демократичної партії в Ляйпціґу, що Східна Німеччина мусить орзанізувати свою армію, бо Західна Німеччина і її союзники вікинули пропозицію об'єднання Німеччини та творення однієї німецької збройної сили. Національно Демократична партія складається з бувших ґітлерівських військовиків, що були в совєтському полоні, де їх перевишколили на „демократів". Ґротеволь заявив, що „хто тепер бажає боронити мир, той мусить бути прихильником оборони миру". Декларацію про організацію армії мають підписати всі східно-німецькі партії, що там можуть існувати.. В цій декларації має бути звернення до Західної Німеччини, щоб вона не ратифікувала договору з союзниками та в той спосіб запобігла тривалому поділові Німеччини. Ґротеволь домагався також, щоб Західна Німеччина викинула з свого уряду канцлера Аденауера.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on May 29, 1952 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
За рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адресі платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКІ ДИПЛОМАТИЧНІ ПЕРЕМІНИ

Коли Москва перекидає несподівано й за одним махом своїх амбасадорів у таких важливих світових центрах, як Вашингтон, Лондон і Пекін, то це не абияка сенсаційна подія. Якщо дивитися на це як сенсацію, то зрозуміло, чому про неї пише так широко преса. Це ж новина! Зате справа представляється дещо інакше, коли дехто починає зв'язувати з цею сенсацією якісь далекосяглі політичні комбінації, а зокрема нахил Кремлю до ліквідації напруження, яке заснувало вже від кількох років між ним і демократичними потугами та яке від якогось часу постійно зростає.

Теоретично є навіть глибші підстави так думати. Берім, наприклад, таку країну, як Велика Британія, звідки Анюрін Беван громить американський капіталізм та американську закордонну політику, що ніби прямує до війни з Совєтами. А Беван нині речник лівого крила Партії Праці й така людина, що завтра може стати при кермі держави. Вправді в Англії такі речі не діються за одну ніч, але це не міняє справи, що така евентуальність може наступити при найближчих виборах. Кремль це добре знає і розуміє. Чому ж би цього не використати для своїх цілей? Чому б не післати до Англії хоча б такого Громика, що вславився в Об'єднаних Націях своїми напастями на Злучені Держави та ввів при цьому в дипломатичну мову такі грубі слова, яких вона досі не знала? Панюшкин у Пекіні також придасться. Це ж наочний свідок, що перебував кілька років у Злучених Державах і мав нагоду всюди бути і все бачити та з ким хотів свобідно говорити. Можна легко собі уявити, що цей „наочний свідок" наговорить про Америку в комуністичному Китаї та які міжнародні злочини приписуватиме керівникам вашингтонської політики.

Усього того можна надіятись, але це не може вже бути для нікого ніякою новиною чи сенсацією, а тільки послідовним продовжуванням давньої кремлівської тактики, полученої, як догадуються, з новою „мировою пропозицією", ціллю якої є вбити в першу чергу глибокий клин між Злученими Державами і Великою Британією. Дуже можливо, що така висока совєтська шишка як Громико дістав спеціяльні доручення „купити" Британію надіями на великі торговельні користи в нагороду за зближення до СССР та згоду на нові наради „Чотирьох Великих", головно в справі полагоди німецької проблеми. Та, як пише Ню Йорк Таймс, таки „неможливо бачити демократичну Британію і комуністичну Росію по тім самім боці греблі", і то не зважаючи, чи „прем'єром міністрів є Винстон Чорчил чи Анюрін Беван".

Хоч піднімаються деякі голоси, що добачують в совєтських дипломатичних перемінах зворот до ліпшого, а навіть леліють з цього приводу нові надії на мир, то назагал, як преса, так і урядові кола, ставляться до цього тверезо, не завдаючи собі надто великого труду збагнути, що спонукало Кремль до такого кроку. Немає в ніяких теперішніх совєтських потягненнях познак, які заповідали б якісь основні зміни в закордонній політиці СССР, бо таке мусіло б вийти з самого Кремля, про таке мусів би заговорити сам Сталін. Нічого такого тепер не видно. А вкінці, які саме могли б зайти такі радикальні зміни з боку Кремлю, яким можна б повірити, або іншими словами, які не були б черговим обманом, намаганням щераз одурити демократії. Не про мир і злагоду йде Москві, а про розбиття зростаючих демократичних сил спротиву дальшій совєтській агресії. Таку ціль можуть мати й останні перекидування Кремлем совєтських амбасадорів в Вашингтоні, Лондоні, Пекіні та Східній Німеччині.

АТОМОВА СИЛА ДЛЯ МИРУ

Минулої суботи президент Труман врочисто відкрив в Гротон, Кон., започаткування будови першого в історії людства підводного човна „Навтілюс", що порушуватиметься атомовою енергією. Подробиць того судна та його будови, з відомих причин, не виявлено. Відомо тільки, що це судно порушуватиметься під водою швидше, ніж на поверхні води, що його перебування під водою обмежене тільки відходовими потребами залоги, можливості яких теж будуть безмежно продовжені при допомозі атомової енергії. Тим самим, можливості акції такого судна будуть майже необмежені.

Досі вже нераз підкреслювано, що розвиток техніки та зв'язане з тим визволення атомової енергії випередило щонайменше на тисячу років те, що можна б назвати людською ментальністю та формами і засадами людського життя. Говорячи про атомову енергію, величезні маси людей ще навіть в найменшому не освідомили собі того факту, що вони мають сьогодні в руках і розпоряджають космічною силою, на якій базується світ та якою можна той світ знищити.

В суботішній промові президента Трумана при відкритті варстатів для будови цього першого атомового підводного судна було теж дещо з політики, якою прозикнуті ці передвиборчі часи. Проте, політика скоро забудеться, але назавжди залишиться в анналах твердження Президента, що „цей корабель є передвісником порушування атомовою силою торговельних кораблів і літаків, передвісником заводів атомових, що продукуватимуть е л е к тричність для фабрик, фармів і домів". Президент твердив, що „день, в якому пропелери цього нового підводного судна вдарять у воду та поженуть його вперед, буде найбільш знаменним днем в ділянці атомової науки від часу, коли полярне світло першої атомової експлозії освітило пустиню сім років тому". На заключення президент Труман додав: „Тоді ми знали, що ми мали бомбу для війни; тепер ми матимемо завод енергії для миру".

Правда, підводний човен це зброя для війни, і можливо, не менше жахлива та нищівна зброя, як і атомова бомба. Але не для війни і не з думкою про війну продукує цю зброю Америка. Навпаки, нам відомо з всієї дотеперішньої американської політики, що всі астрономічні суми, які Злучені Держави видають сьогодні на зброєння вдома і закордоном, призначені виключно на збереження миру. Америка переконалася, що тільки наявність переважаючої сили вона може відібрати Москві охоту від нової агресії та від війни.

Америка має сьогодні в своїх руках силу, яка переходить найсміливіші фантазії. Визволенням космічної енергії та можливостями використання її, світ увійшов в свою найбільш критичну стадію та переживає найбільший зворот в своїй історії. Але в цьому безмірною катастрофою є факт, що існує така загроза для миру і цивілізованого людства, якою виявила себе большевицька Москва. Сьогодні годі собі уявити тотального спустошення і руїни, що могли б наступити внаслідок війни. Відбиваючи комуно-московську агресію, Америка могла б бути змушена знищити теж цивілізацію доброї половини світу. Але рівночасно Америка має в своїх руках силу, що коли б її пощастило встановити той довгожданий мир, вона могла б тою самою силою змінити обличчя світу та створити обставини безприкладного добробуту майже без участи в цьому людських рук та людського труду.

Коментуючи ці конструктивні мрії і деструктивні примари, зв'язані з початкуванням будови першого атомового підводного судна, американська преса підкреслює, що сьогодні і одне і друге, і мрії і примари можуть бути здійснені. Але вибору ще не зроблено і його не можна буде зробити, як довго не розвіється над світом чорні хмари комуно-московської загрози.

Микола Очерет

ТІЛЬКИ ВОНИ ТАК РОБЛЯТЬ

Ми звикли, що росіяни крадуть у нас все, що тільки можна. Вже нас не дивує, що Київська Русь є початок історії „велікаво русскаво народа", що саму назву „русьбий" вони таки вкрали від нас. Ми не дивуємось, що процес возвеличування російського народу під сучасну пору дійшов до меж абсурду в большевицькій Росії, а проводир російського народу Сталін став недосяжним „генієм", законодавцем всіх без виключення галузів науки і життя — все це є завершення споконвічного, притаманного лише росіянам месіянізму — „наша матушка Расея всєму свєту галава", чи в сучасну пору: „Атєц всєх народов, вождь мірового пролетаріята". Все це нам давно відомо, як відомо, що найгірша форма рабства заведена росіянами на нашій Батьківщині пишно величається „Українською Соціялістичною Республікою".

Все це нас не дивує, бо ми пройшли твердий вишкіл саме у росіян і саме тому ми завжди, та при всякій нагоді різко підкреслюємо і роз'яснюємо нашу окремішність від росіян. Ми завжди намагались творити свої, оригінальні цінності, росіяни ж завжди крали все, що тільки можна. Навіть свій державний трьохкольоровий прапор російська імперія „позичила" ще за часів Петра у голяндців, а ми свій державний прапор таки бачимо на всій території нашої Батьківщини: блакитне небо і золоте жито на неозорних українських нивах. Свій державний герб — „двохголовий орел" росіяни „позичили" в Константинополі, а ми свій державний герб маємо від нашого великого князя Володимира. Хоч і простий наш Державний Герб, але борючись під ним за свою волю протягом століть, ми надали своєму Золотому Тризубові значення Волі для кожного народу, що бореться за своє визволення. Наш Золотий Тризуб на сьогодні в очах поневолених Росією народів є те ж саме, що Статуя Свободи в очах всього вільного, непригнобленого б о л ь ш евицькою Росією світу. Що можуть протиставити росіяни нашому Тризубові? Двохголового орла, що має два своїх хижо розгорнутих крилах емблеми всіх загарбаних росіянами держав і аж дві голови, щоб краще терзати ті держави та їх народи? А може „серп і молот", що примостились на червоному від крови своїх жертв полотнищі?

Ні, росіяни зробили так, як тільки вони роблять — вони вкрали наш Золотий Тризуб і саме ним прикрасили летючки, призначені для поширення серед німців. То ж вони випустили в травні місяці пропагандивні летючки, прикрашені Тризубом, що „має бути знаком народного антисовєтського гніву". Ніхто інший, як Національний Трудовий Союз пропагує серед німців, що „всі народи Росії тільки і мріють про звільнення від комунізму без потреби признавати за ними національну державну незалежність" і все прикривають нашим Золотим Тризубом — цим символом волі всіх поневолених Росією народів. „Хочеш допомагати Сталінові здобути світ? — читаємо в летючці. — Тоді допомагай національно-расистським екстремістам, що ненавидять російський народ більше, як большевизм та підбурюють до війни за розбиття та розподіл Росії..." Летючка не згадує, що большевизм є найдеальнішим витвір саме російського народу, що большевизм тому й існує, що всіма силами підпирається саме російським народом, що антибольшевицький рух серед росіян — це міт, — створений російською еміграцією виключно через світову коньюнктуру й існує лише в їх думках.

Але дивніше за все, що ця пропаганда має успіх і у чільних діячів нашої нової Батьківщини. Ось 18 травня на зустрічі представників Американського Комітету з лідерами „Російського Народного Двіжєнія" адмірал Кірк заявив: „Ми рахуємо, що всі спірні питання державного ладу майбутньої Росії можуть бути відкладені до звільнення Росії", — себто цілковито прийнято основну тезу російської еміграції, а саме: „звільніть Росію від большевиків і посадіть нас на їх місце, а ми вже самі тоді дамо лад з сепаратистами". Ми цілком певні, що друга частина цієї тези буде успішно виконана. Від заснування Московського князівства і до сьогоднішнього дня тими самими засобами давали собі раду росіяни з „сепаратистами". Починаючи від опричників з мітлою і собачими головами при боці, від „диби" московського „застєнка" і кінчаючи агентами і слідчими НКВД — МВД та скрученими колючим дротом руками з кулею в потилиці, росіяни на протязі всієї своєї історії винищували фізично всіх „разъєдинітєлєй".

Це саме вони робитимуть і в майбутньому, але хто ж їм звільнить Росію від большевиків? Сам російський народ всіма силами підпирає саме большевицьку владу; вільний світ ще й тепер робить різні уступки большевикам, боячись їх розгнівати своєю „непримиренністю", а тому на конфлікт з большевиками він не піде. Тож єдиною силою, що радо стане на боротьбу з большевизмом, є пригноблені Росією народи, бо ж недаром Золотий Тризуб є „знаком народного антисовєтського гніву". Але „наївно" думати, що ці народи скидатимуть большевиків, щоб посадити на їх місце нових російських гнобителів, що стоять зараз за „єдиную, нєдєлімую Росію".

І саме це урахували державні мужі Америки, а тому вони трохи інакше дивляться на справу. „Я вірю в потребу допомоги кожному, хто стоїть по нашому боці", — заявляє генерал Двайт Айзенгавер, вияснюючи питання допомоги підпільним рухам поневолених Росією народів там, за залізною заслоною. Він підкреслив необхідність точного встановлення і виявлення цілей американської політики, щоб кожен міг читати і розуміти". Теж саме сенатор Тефт в своїй радіопромові з Вашингтону минулого тижня виразно і недвозначно заявився в користь американської допомоги підпільним рухам в Совєтському Союзі, назвавши окремо Україну. Він навіть висловив свою думку на завдання підпільних рухів „вдержувати при житті дух спротиву серед поневолених народів", щоб його можна було використати проти Кремля тоді, як „настане слушний час". Сенатор Тефт рішуче виступає проти заохочування до явних повстань проти совєтського режиму, вже тепер, вважаючи, що це тільки дало б совєтській секретній поліції нагоду вчинити нову масакру серед опозиційних елементів. Тож наші думки пробивають таки собі дорогу до державних мужів нашої нової Батьківщини і саме це дає нам надію, що наш нарід не буде знову відданий до російської неволі, що він скине з себе рабство так старанно культивоване протягом трьох століть „старшим братом".

К. Смовський, ген. хор.

Українські жертви в Катині

Вбивство польських старшин в Катині большевицькими розбійниками обходить не тільки польський нарід, але також і український.

В Катинськім лісі згинуло від куль НКВД біля 200 українських старшин, які служили в польській армії, та підхорунжих резерви, кандидатів на старшин, що перебували в службі чинній і резерві, та яких покликали до армії на початку війни 1939 року.

Мене дивує, що до цього часу ніхто зі старшин українців цього питання не порушив на сторінках української преси. А на еміграції були ж такі старшини, що виконували обов'язки зв'язкових старшин між військовим міністерством Української Народньої Республіки та польським Персональним Бюром Міністерства Військових Справ.

В польському персональному бюрі було напевно відомо, яка кількість українських старшин перебувала в польській армії — нпр.: старшини контрактові з армії УНР, служби чинної, резерви та підхорунжих резерви, а також яка кількість українських вояків з двох річників 1916-17 і мобілізовані в початку війни з резерви.

Під час війни Польщі з Німеччиною і Совєтами в 1939 році українські старшини воювали проти німецької і совєтської армій. А після капітуляції польської армії, частина українських старшин і підхорунжих резерви потрапила до німецької неволі, разом з польськими старшинами сиділи в різних таборах, а пізніше звезли до табору Люкенвальд біля 80 українців, 35 грузинів та 30 білорусів.

До німецької неволі потрапило рівно ж коло 125.000 українських вояків — так подавала в січні 1940 року німецька преса.

Друга частина українських старшин і підхорунжих, а також вояків, дісталась до совєтської неволі, разом з польськими старшинами і вояками.

В совєтській неволі збірним пунктом старшин з початку були Шепетівка (цукроварня) і Славута. Цим полоненим давали їсти солоні оселедці без хліба, а потім води не давали. Від жовтня 1939 року польські і українські старшини були переведені до новозбудованих таборів: Зв'ягель, Гоща і Житомир. Ці полонені до грудня виконували тяжкі роботи, будували автостраду Рівне — Зв'ягель — Житомир — Київ, де дуже багато згинуло від голоду і простуди. Це мені подав капітан совєтської армії — українець, коли перебував на еміграції в Німеччині, та який тоді стояв зі своєю частиною в Рівному, а частина його охороняла полонених під час роботи на кілька кілометрів де відбувалися роботи. Прізвища його я не подаю.

В грудні 1939 р. усіх полонених старшин зняли з роботи і вивезли під Смоленськ до табору Козельськ.

Рівно ж кілька тисяч українських вояків з польської армії, що перебували в совєтській неволі, Совєти використовували на тяжких роботах. Пізніше цих вояків перепитало НКВД, інтересуючись хто походить з бідняків, а хто з „куркулів". Бідняків відпустили додому, а пізніше їх забрали до червоної армії. Синів „куркулів" відіслано на Сибір, де їх катували як польських прислужників. Це оповідали ті українські вояки, що пізніше були в совєтській армії і попали до неволі німецької армії в 1941 році.

В кінці березня 1940 року дружина поручника Федора Раєвського (брата моєї дружини, яка жила в той час в Острозі), отримала від нього з Козельського табору поштівку (для полонених) з совєтської неволі. Після одержання цієї поштівки дружину мого шваґра вивезено з іншими жінками військових до Кіргізстану.

На поштівці пор. Раєвський писав, що табір їх в Козельській ліквідують а їх перевезуть до інших таборів, та що одна група старшин уже приготовляється до виїзду.

З табору полонених було звільнено одного полоненого з околиці Острога, що був в Козельську разом з польськими старшинами, а пізніше перебував в Казахстані і писав до своїх знайомих, що з ним в таборі в Козельську перебували українські старшини з польської армії, які походили з Острога і він їх добре знав.

Цей помічник писав, що він виконував працю таборового кухаря, а згадані старшини чистили картоплю і рубали дрова до кухні.

Коли ж німці розкрили катинську справу, то на списку знайдених там трупів, які подавала німецька преса, було три прізвища: пор. Федір Раєвський, пор. рез. Микола Неводський та рот. Микола Данілкович. Отже, коли я знаю 13 українських старшин, які служили в польській армії і походили тільки з одного міста Острога, то таких українських старшин, що були в армії рівно ж з решти повітових міст Волині і Галичини, служило в армії ще більше, як я подаю з Острога.

Частина цих старшин дісталася до неволі під час бою, а частина після капітуляції армії повернулась до своїх батьків, але їх негайно заарештовано і вивезено до таборів де перебували полонені, а пізніше всі ці старшини були замордовані в Катині.

Звертаюсь через українську пресу до українських громадян, що перебувають на еміграції в Америці і Европі, щоб подавали такі списки про українських старшин і вояків до преси, доказуючи цим, що теж в Катині большевицькими руками була пролита українська кров.

На жаль, треба ствердити факти, що польські державні чинники на еміграції, а також польські військові історики замовчують перед світом, скільки українського вояцтва перебувало в польській армії. А вже написано кілька книжок про боротьбу польської армії і ніде не згадується про українських вояків, які воювали — „за вашу і нашу волю".

Під час II-ї світової війни і після умови ген. Сікорського зі Сталіном про творення польської армії з решти полонених і українських вояків, що залишилися живими в Сибірських тайгах, тих вояків було позбирано зі всього Сибіру кілька тисяч, їх було перевезено до Персії, Сирії і Египту, де вони кілька місяців відживлялись. Пізніше з цих вояків був сформований польський відділ і долучений до англійської армії, який брав участь в битвах проти німців у північній Африці.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Йосип Сірий

ОКСАНКА

(Спогад з визвольних змагань України)

(6)

III.

Харченко став майже щоденним гостем на хуторі. Оксанка дещо змінилась, споважніла. Бабця догадувалась, що зайшло між молодими, але мовчала.

Літо добігало до кінця. Настало і друге сіно.

Харченко і Оксанка були нерозлучні. Ліс зробився їх другим домом.

Вони мріяли про майбутнє. І про те, коли кінчиться війна, та настане Велика Українська Держава від Кубані до Карпат, тоді... тоді вони поберуться, відшукають батька Оксанки і переїдуть всі, разом з бабусею, до Києва до батьків Харченка.

— І Моко піде з нами, правда? Правда, Миколо?

— Правда, моє мале. Будемо щасливі.

— А хіба тепер ми нещасливі? Так радісно на світі. І навіщо та війна?

— Один грабує, а другий бороняться. Так було, є і буде. На те немає ради.

— Ходім на сінокос, там так гарно, вже почали косити.

— Ходім.

І взявшись за руки бігли, як діти, радісні, розсміяні. Моко дотримував товариства, біг з ними і радісно гавкав.

— Ми лісові люди, Миколо.

— Дійсно — ми лісові люди. Найкращі хвилини нашого життя ми прожили в лісі...

Лісові люди то йшли, то бігли серед пахучих лук. Жайворонок завис в повітрі на небесній ниточці, співав свою безтурботну пісню і дріботів крильцями. З боку, з-за лісу, показався шуляк, вдивлялючись, де б найти поживу. Жайворонок каменем впав в траву і зник. Шуляк заточив коло і подався далі.

— Миколо, ти щось обіцяв мені сказати.

— Так... то дуже неприємна новина для мене.

— Що ж таке?

— За тиждень наша дивізія відходить на Чернігівщину. Отже ще тиждень будемо разом.

— Це вже напевно?

— Напевно.

— Яка шкода. Що ж я буду сама робити?

— Не журись, Оксанко. Як тільки влаштуюсь на новому місці, візьму відпустку і приїду, а тоді поберемось. Заберу тебе і бабцю до Києва. Не журись, мале.

— Будеш писати?

— Буду.

Оксанка зудумалась. Веселий настрій відлетів.

— Оксанко, я приніс тобі на пам'ятку подарунок, тільки не знаю, чи будеш з нього задоволена?

— Всі твої подарунки для мене дорогі.

— Дивись, — з цими словами Харченко зняв з пояса револьвер в замшовому футералі і подав Оксанці.

— Це для оборони в бурхливих часах, які тепер переживаємо.

— Миколо, коханий, який же ти добрий. Я ввесь час мріяла про щось подібне, але навіть не сміла думати, що це перетвориться в дійсність.

Вона обережно вийняла револьвер з футералу і її очі заблистіли, а ямочки на лицях застигли в розкішному усміху.

— Мій дорогий, дякую тобі!

Харченко був щасливіший від подарунку, як Оксанка.

— Він легкий, але добре б'є.

— Наладований?

— Ні. Але зараз наладую і можеш попробувати, як б'є. Насамперед зазнайомлю тебе з системою револьвера, а потім наладую і розладую, після чого все те пробиш сама. Наука не тривала довго, з Оксанки був здібний рекрут. Харченко вмістив на дереві свій грубий нотес.

— А тепер Оксанко, постарайся попасти в мій нотес.

— Але ж шкода нотесу.

— Там нічого важного немає. Буду мати пам'ятку, — пробитий нотес стрілою моєї Оксанки.

Другий стріл черкнув лише нотес, але третій прошив його наскрізь.

— О, моє мале! Дивіться, яке воно стріляє. Добрий був би з тебе вояк.

Оксанка раділа. Моко, на всякий випадок, відійшов дещо далі і ліг, здивовано приглядаючись до своєї завзятої пані.

— Ще раз дякую, Миколо, може коли придасться твій подарунок. Я провожати тебе не буду, не хочу, щоб люди бачили мій смуток. Попрощаємось тут у нас.

— Добре Оксанко. На передодні від'їзду забіжу до тебе попрощатись.

Вертали домому мовчки, задумані і засмучені несподіваною розлукою.

Моко плентався ззаду з опущеним хвостом, немов відчував, що сталося щось прикре.

IV.

В лісі пахло прив'ялим листям. Деякі листки вже пожовкли і падали на вогку землю, як сльози по минулому літі. Ліс стояв в задумі перед зимовим сном, жовтозолотим листям вистеловав пишну постіль, щоб заснути, до весни. В природі вичувався смуток за минулим теплом і радощами літа. Надтягала неублагана осінь, спочатку лагідно-смутна, а потім, щораз більше плаксива, мокра і холодна.

Смутна була душа Оксанки. Вже чотири тижні, як не було листів від Миколи.

— Чому так довго не пише? Що з ним?

Може й писав Микола та в ті бурхливі часи не всі листи доходили, а як і доходили, то з великим опізненням.

Непевні часи на Україні. Почалась війна з большевиками. Окремі червоні банди глибоко запускались на територію України. Населення було тероризоване постійними нападами червоних. Молода українська армія прижималась і відбивалась на всі боки, поповнюючи, одночасно, свої сили до рішучого змагу з відвічним ворогом.

Минула осінь, наблизилась зима. Оксанка тільки що вернулась з лісу, носила своїм сарнам сіна в лісові ясла. Бабуся оглядала запаси палива на зиму і сумно похитувала головою. Загавкав Моко. Жінки побачили Петруся з села, сина сільського старости. Він біг і вимахував листом.

— Листа принис! — кричав Петрусь.

— Листа? От дякую, — підбігла до нього Оксанка, взяла лист тремтячими руками, — зачекай Петрусю, — вона побігла до хати і винесла хлопцеві трохи яблук і груш.

— Дякую, — сказав Петрусь, ховаючи по кишенях овочі, та й зник непомітно, як і з'явився.

— Від кого лист? — спитала бабуся.

— Від Миколи, — і Оксанка нетерпеливо взялась за читання листа.

— Бабцю, кохана, послухайте, що пише Микола.

— Читай, дитино.

„Нашу дивізію переносять на відтинок в поблизу тебе. Я з сотнею відтягнений від одної з волинських груп, буду зовсім близько. При першій нагоді відвідаю тебе, може тоді здійснимо наші мрії і ти станеш моєю дружиною. З нетерпінням чекаю нашої зустрічі. В боях під Шостікою мене відзначено і я, тепер не веселий поручник, а поважний сотник. Отож будеш жінкою сотника, лише не з Буші, та хто знає, що нам доля готовить. Бабці сердечний привіт. До скорого побачення. Твій Микола.

(Продовження буде)

Д-р Ростислав Сочинський

ВІДЖИВНІ ПРОБЛЕМИ ДНЯ

З доповіді на Товариській Зустрічі „Самопомочі" в Ню Йорку з нагоди 5-ліття існування цієї організації (Уривки).

Зі зростом цін на харчі, американські жінки мають неабиякі клопоти впрохарчуванні родин за гроші, які заробляють вони, чи їх чоловіки.

З цими проблемами зустрічаються майже щоденно наші новоприбулі, що мають завдання нагодувати кілька осіб скромними засобами. Виникає пекуче питання, чи нові іміґранти, з невеликими пересічними заробітками, мають змогу вилаштуватись так, щоб запевнити вдержання здоров'я в якнайкращому стані, що дало б безтурботність і щасливе та довге життя.

Це завдання не таке тяжке, якби здавалось на перший погляд. Вимагає тільки певного знання: 1) тих чинників, що мають рішальний вплив на наше здоров'я, 2) можливостей пристосувати наші матеріяльні засоби до вимог, які ставить нам модерна медицина. А сьогоднішня наука знає так багато, що може обіцяти тим, які вміють зробити практичний висновок з того знання — більше сили, міцніше здоров'я, кращі культурні досягнення, а навіть... довший вік.

Тих чинників багато. Один з найважніших це **раціональне віджнвлення.**

Не вистачає, щоб наша щоденна їжа тільки заспокоювала голод, не вистачає навіть, щоб містила в собі таку, чи іншу скількість кальорій, відповідно до нашого віку, полу, росту, активности, тощо. Вона мусить складатись з усіх підставових віджнвних елементів у відповідній пропорції (білки, вуглеводні, товщі, мінеральні соли, вітаміни і т. п.).

Щоб уникнути зайвого обтяження вираховувати, що хто даного дня вже з'їв, а що ще має спожити, поки ляже спати, вистачить знати роди й приблизно скількість харчів, без яких організм на протязі довшого часу, без шкоди для себе, не може обійтися.

Ось вони:

1) **Свіже молоко**, найменше пів кварти дено, або ж йому рівновартісні: кисле, спорощиковане, чи випаруване молоко, йоґурт, чи білий (також інший) сир з повного молока.

2) **Картопля** — принаймні 2-3 картоплини денно.

3) **Інша ярина** — 2 порції денно.

4) **Овочі** — двічі денно (один раз: памаранчі, чи ґрейпфрут; також помідори).

5) **М'ясо** — одна порція, замість нього також сир, чи стручкові рослини.

6) **Яйця** — одно денно, найменше 3-4 тижнево.

7) **Хліб**, або каші, чи інші збіжеві та мучні продукти — у невеликих скількостях.

8) **Масло**, чи інші товщі, 1-3 ложечки денно.

9) **Цукор**, мід, конфітури, тощо — небагато, для доповнення кальорійної потреби організму.

10) **Вода** (чиста, чи в чаї, каві, молоці) і т. п.

Подані харчі відносяться до здорових, дорослих осіб.

Найважніша засада у віджнвленні, щоб уникнути недостач, — **брати усього потрохи.** У пересічній американській крамниці ви можете знайти понад 200 різних сортів харчів. З дрібкою помисловости, фантазії, а найважніше, — доброї волі й зрозуміння, домашня господиня запевнить родині не тільки смачне, різноманітне, але й здорве віджнвлення. Не без радости мусимо ствердити, що багато наших пань має незвичайну здібність використовувати багацтво американського харчевого ринку, не загублюючи прикмет українського кулінарного мистецтва.

Хтось міг би сказати, що зі своми ще скромними засобами новоприбулих не стати на це, щоб віджнвлятись так, як місцеві громадяни.

Слушно; але це непотрібне. Коли ми читаємо статистичні дані якогось інституту, що займається віджнвними проблемами й довідуємось, що у Сан-Франсіско видається тижнево на їжу особи $9.75, а у Міннеаполіс — $6.89, і це у одній місцевості становить 37%, у іншій 32% усіх родинних прибутків, ми не потрібуємо цих цифр безкритично пристосовувати до наших обставин. Хто багато їсть, чи хто видає багато грошей на їжу — це ще не доказ, що він має здорве віджнвлення.

Не без причини різні чинники, яким на серці лежить добро американського населення, боряться з марнотравністю і очевидним переїданням пересічного американця.

Може при наших фінансах ми змушені видавати на їжу більше, чим третину наших заробітків, але коли ці видатки перевищають половину, це — ознака, що рівновага нашого домашнього бюджету захитана. Щоб її рятувати, треба зменшити видатки на прохарчування.

При певній пляновости, раціональности і дбайливости, зробити це — не тяжко, коли будемо дотримуватись елементарних ощадностевих засад, а найважніше — усунемо хибу, якою грішимо не раз несвідомо, а яка руйнує не тільки нашу кишеню, але й здоров'я.

Ця хиба — **надмірне віджнвлення.**

Колись наші батьки знали: щоб мати змогу їсти, треба працювати. Сьогодні ми знаємо більше: щоб могти працювати, треба відповідно віджнвлятись. Їжа дає нашому організмові енергію, доставляє матеріял для росту і направи м'язнів, костей та інших тканок, постачає складники, потрібні для охорони й реґуляції різних функцій організму. Але ця потреба для кожної окремої особи стисло окреслена. Ми цю потребу очевидно мусимо покрити, коли не хочемо, щоб наш організм перестав справно працювати. Коли ж ми доставляємо йому більше поживи, чим він потребує, він магазинує її у формі товщу. Тоді постає надмірна вага тіла, на тлі якої розвиваються недуги серця, нирок, печінки, жовчевого мішочка, високе тиснення крови, запалення ставів, цукрове сечовпснаження, а навіть можуть створитись сприятливі обставини для повставання злоякісних новотворів.

Чому людина товстіє?

Хоч ще в недалекому минулому обвинувачувалось у спричинюванні надмірної ваги тіла здебільша ненормальне виділювання різних залоз, чи упосліджену переміну матерії, сьогоднішня наука вбачає головну причину опасистости у споживанні більше харчів, чим організм потрібує. Спадкові моменти не грають тут також ніякої ролі, бо ясно, що успадковувати можна деякі прикмети характеру, чи карі очі, але ніколи товщ. Коли члени даної родини відзначаються показною вагою тіла, вона викликана властивим даній родині апетитом (не голодом!) і сумлінним його задоволенням, що дуже часто переміняється у „культ їжі".

Це не завжди легко сказати, коли кінчається голод, а починається апетит. Ці два поняття — не синоніми.

Голод — це інстинкт; ми вродились вже з ним, він не залежний від нашої волі. У фізіольогічнім розумінні голод можна назвати неприємним відчуванням у шлунку, викликаним браком їжі й це — найкращий показчик, що організм її потребує.

Апетит — це емоція. Це — бажання повторити враження, чи досвід минулого: якийсь приємний смак, запах, тощо. Ми не приходимо на світ з апетитом, ми його з роками набуваємо й вивчаємо.

Голод — конечність, апетит — це люксус.

Людський шлунок тратить почуття приписаних природою меж і розширюється. Чим просторніший він стає, тим більше їжі у ньому вміщається, більше поживи потрібно його „наповнити". Так зростає звичка переїдання, яка збільшується пропорціонально до зросту ваги тіла. Нещасливе колесо...

Цю звичку можуть виплекати різні моменти: несвідомість, байдужість, брак суспільних чи культурних заінтересовань, лінивство, безділля, а також збільшені емоціяльні напруження. Нерідко дехто по душевних переживаннях і життєвих розчарованнях шукає розради у чарці горілки, чи в надмірній їжі. Обі ці звички небезпечні й коштовні.

В наукових журналах можна знайти цифри, що в більйонах показують кальорійну вартість енергії та її економічний еквівалент у долярах, яка марнується для виплекання і втримання апасистости. Харчами, які тратиться у Америці тільки для задоволення вибагливого піднебінна, можна було б нагодувати пів світу.

На тлі цих проблем кристалізується і одне з наших завдань, а саме: удержання нашого здоров'я через раціональне віджнвлення і нормальну вагу тіла. Виконання цього завдання не тільки усуне фінансово - харчеві клопоти, навпаки — здобуде нам додаткові фонди на інші цілі, які служать також здоров'ю, як культурні розваги, відпочинок поза містом, створення кращих мешканевих обставин, тощо.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

В АВСТРАЛІЇ

Українців в Австралії начислюється тепер коло 25 тисяч, приблизно половина з них православні, половина католики.

Австралія складається з п'ятьох частин (стейтів) в кожній з тих частин є Українські Громади, в яких об'єднуються українці. Одначе ледве кілька тисяч з них є членами організацій, решта ж незорганізовані.

Причина цьому частинно в тому, що українці розсипані по великих просторах Австралії, а частинно їхня байдужність до організованого життя.

У всіх майже стейтах Австралії, де живуть українці, ведуться старання набути власні доми, бо доми — підстава всякої громадської діяльности.

В Австралії українці мають свої 4 часописи: в Сидною виходить „Вільна Думка", „Церковний Вістник" (Прав. Церкви), в Аделяйді тижневики „Єдність" і „Наш Голос".

„Українська Думка"

З КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ В СИДНЕЇ

Ярослав Масляк, автор кількох п'єс і перекладів п'єс чужинних авторів, написав нову комедію одно-активку „Панчішкова справа" для постановки на сцені місцевим драм. гуртком.

„Наш Шлях".

ШЕВЧЕНКОВІ ІМПРЕЗИ В АВСТРАЛІЇ

Заходом Української Громади відбулося в Сиднеї 2 м. м. Шевченкове свято, що його відкрив проф. Р. Драґан; в програму входив реферат проф. Гаєвського. мистецькі виступи співачки п. Тарас, піяністки п. Скрипченко та рецитаторки В. Кравченко.

Заходом культ.-осв. референтури УГВ відбулася 27 м. м. в Мелборні Шевченкова академія, в програмі якої були виступи хору під кермою С. Коріня, реферат доц. В. Лещинського, рецитація І. Залеської і деклямації.

„Наш Шлях".

В БЕЛЬГІЇ

Українці в Бельгії по другій світовій війні було коло 10 тисяч. Вони частинно привалежали старій еміґрації після першої світової війни, а в більшості це нова еміґрація.

Для потреб української суспільности в Бельгії створилися різні сусп. гром. організації і до сьогодні ще існують такі з них: Український Допомоговий Комітет, Спілка Українських Робітників, Спілка Української Молоді, Об'єднання Українських Жінок, Товариство б. Вояків, Центральне Господарське Об'єднання „Дніпро", Науково-Освітнє Товариство, Національний Союз Українського Студентства, Товариство українських Студентів „Обнова" та український Пласт.

В наслідок посиленої еміґрації українців з Бельгії тепер там залишилося коло 3 тисячі.

„Українська Думка"

В НОРВЕГІЇ

УКРАЇНЦІ В НОРВЕГІЇ МАЮТЬ СВОЮ ОРГАНІЗАЦІЮ

На терені Норвегії є мабуть поверх сто українців. Досі вони не були організаційно оформлені.

Щойно дня 20. 5. 1952 р., з ініціятиви кількох наших діячів, які займалися досі справами українців у Норвегії були скликані в м. Драммен Основуючі Загальні Збори Української Громади в Норвегії.

Збори радили під проводом п. М. Радейка.

На зборах рішено заснувати Українську Громаду Норвегії, схвалено її статут та вибрано Управу у складі: п. п. М. Радейко, Воскобойників та д-р І. Ванчицький.

Новій Управі доручено повести акцію за приєднанням якнайбільшої скількости українців в Норвегії в члени Громади.

Таким способом і українці в Норвегії дістали свою організацію, яка буде їх репрезентувати та дбати про їх інтереси.

„Українська Думка"

СТИПЕНДІЯ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ-СТУДЕНТА В НОРВЕГІЇ

За старанням п. М. Радейка, студ. Макаренко з Німеччини одержав стипендію від Ради Студентських Представників в Ослью на студії в Норвегії.

„Українська Думка"

В НІМЕЧЧИНІ

СТУДІЯ ПРОБЛЕМ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ ПРИ НІМЕЦЬКОМУ РАДІО В ШТУТҐАРТІ

При південно-німецькому Радіо у Штутґарті зорганізовано Студію проблем східної Европи. В рамах Студії відбуваються приблизно двічі на місяць дискусійні зібрання, на яких виголошуються доповіді про різні проблеми східно-европейських країн. В зібраннях беруть участь представники німецьких журналістичних кіл та визначні діячі різних східно-европейських народів. Ред. Которович по доповіді росіянина п. Андрейчука, зясовував присутнім українські позиції щодо українсько-російських відносин і підкреслював національно - державні постуляти українського народу. На зібраннях ред. Котович роздавав присутнім українську інформаційну літературу.

Ресорт Преси та Інфомації зголосив кілька доповідей на українські теми, що мають бути незабаром виголошені. На прохання українського представника, до участи в працях Студії запрошено також представників Білоруси та Кавказу.

Українське Інфомаційне Бюро.

ГІМНАЗІЯ І ДИТЯЧИЙ САДОК В ТАБОРІ

У таборі Шляйсгайм (Німечина), де мешкає тепер понад тисячу українців, існує єдина в Німеччині українська гімназії, що її офіційно визнало баварське міністерство освіти. Директором її є д-р Кашинський. При гімназії існує дитячий садок, де постійно перебуває коло тридцять дітей, під опікою виховниці Е. Грекової.

„Народнє Слово".

ДОПОВІДЬ ПРО „ВСЕМОСКОВСЬКИЙ МЕСІЯНІЗМ" В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю 20-го червня там відбудеться чергова доповідь п. Василя Косаренка-Косаревича на тему: „Всемосковський месіянізм". Початок доповіді, що відбудеться в приміщенні Клюбу при 149 2-га евеню,

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ДЕ ЧОЛОВІКИ?

В числі з 7 травня „Рад. Укр." на другій сторінці вміщено фото мітинґу в колхозі ім. Сталіна, Дніпропетровського району Дніпропетровської области з приводу „позики". На першому пляні, на трибуні, промовляє свиноподібний тип, що підписаний як голова колхозу О. П. Неживий, а на цілому фоті, сидячи на землі, частково на дошках-лавках, розмістилось до 200 чи й більше людей, з того яких 90% дівчат і жінок, серед них вкраплено сидячих на землі кілька підлітків-хлопців, на задньому пляні три-чотири сидячих старих мужчин, а на самому заді групкою стоїть пятеро-шестеро мужчин, в „кепках", один сперся на ровер, — враження таке, що це колхозні пригінчі — бригадири, обліковці, комірники, секретарі „ячейок" і т. п. На фото майже ні одного мужчини колхозника середнього віку.

„ДАВАЙ ГРЕЧКУ"

В повоєнний час Москва від України вимагає якнайбільше засівів гречки. Посіви гречки, що в час колхозного господарювання звелися до дуже невеликого розміру (624 тисячі ґектарів в 1935-39 роках) нині посилено форсуються. „Високі зобов'язання о вирощуванню гречки вяли на себе хліборобн (нині в совєтській пресі язик все плутається між „хліборобом" і „колхозником" — ред.) нашої республіки на 1952 рік у лясті до товариша Сталіна. Колхозники Полтавщини, однієї з основних гречкосійних областей, дали слово вождю зібрати з усієї посівної площі по 73 пуди, а колхозники Пирятинського району — по 76 пудів зерна з ґектара на площі більше, ик дві з половиною тисячі ґектарів" („Рад. Укр." 7 травня).

Колись в царській армії гречані крупи були основним продуктом харчування. Разом з поверненням до традицій Суворова, Кутузова, імператорських пагонів, еполет, орденів на всі груди, видно, совєтська армія рішуче повертається до гречаної каші, а тому вимоги до „хліборобів" України на гречку від рокуе в рік зростають.

Для колхозників сіється китайська чумиза.

„СЛАВСЯ, СЛАВСЯ СВЯТАЯ РУСЬ"

виконували військові оркестри на першомайській параді в Києві після прийняття від військ рапорту командувачем військ київської військової округи. А. А. Гречком. Ця цареславляча ораторія, написана Глінкою, колись мала такі слова: „Слався, слався святая Русь, праздний торжественний день царя".

„У світлий день першотравня трудящі Києва, як і всієї радянської України, висловлюють почуття палкої любови і глибокої вдячности своєму старшому братові — великому російському народові за постійну підтримку і братню допомогу.

На плакатах — слова великого Леніна: „При єдиній дії пролетарів великоруських і українських вільна Україна можлива, без такої єдности про неї не може бути й мови". („Рад. Укр." 4 травня).

У Києві „дякують" українці. В Берліні і східній Німеччині „дякують" німці за те, що „радянський уряд передав 66 підприємств у власність німецького народа", що „належали радянському акціонерному товариству".

Серед цих підприємств були вугільні і калійові комбінати, підприємства по виробництву кабеля і акумуляторний завод в Берліні, кораблебудівельна у Роштоку, автомобільний завод „БМВ" в Ейзанау, вагонобудівні заводи, металообробні підприємства і інше". „Уряд" східньо-німецької „демократичної" республіки „переконаний, що ввесь німецький народ з вдячністю і радістю сприйме рішення радянського союзу, як новий великодушний акт дружби" (там же).

„ВИКРИВЛЕННЯ В ЗБЕРІГАННЮ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ВЛАСНОСТИ"

викриває передова стаття „Радянської України" з 8-го травня, кажучи, що: „хиби в організації соціяліст. змагання проявилися зокрема в тому, що під виглядом нової форми змагання набрала широких розмірів неправильна практика передачі окремим робітникам, колхозникам, колективам трудящих на так зване соціялістичне бережения державного і колхозного майна". Передова громить викривлювачів і наказує суворо дотримуватись статуту колхоза і сталінської конституції.

Справа в тому, що по війні доводилось „викорчовувати" всілякі натяки навіть на відродження в колхозах і в промисловости масового потягу населення до відколективізації. Совєтська система не може ніяк справитись з втриманням недоторканости „священої соціялістичної власности". Нищення цінностей і майна при праці, від бездоглядности, від крадіжі голодним, роздягненим і потребуючим найелементарніших речей населенням, витворює комплекс такого роду, що цінности невидано скоро нищаться, зуживаються, витрачаються і супроти цієї „соціялістичної власности" все населення є „ворогами і злодіями".

Наради в справі переселення у Вашинґтоні

У Вашинґтоні почались 10-го червня ц. р. наради Провізоричного Міждержавного Комітету для Транспорту переселенців з Европи (Provisional Intergovernmental Committee for Movement of Migrants from Europe (PICMME).

У нарадах беруть участь представники 29-ти держав, представники Об'єднаних Націй, Міжнародної Організації Праці, Високого Комісара для справ втікачів, Червоного Хреста, як теж американських допомогових аґенцій, між ними теж і представник ЗУАДКомітету.

В першому дні нарад обрано дирекцію цієї міжнародної організації. Директором обрано, на внесення представника американської делеґації Дж. Воррена — колишнього американського амбасадора в різних країнах, Гю Гібсона, а його заступником представника французької делеґації П'єра Джекобзона.

Вечором того ж дня відбулась товариська зустріч делеґатів. На цій зустрічі представник ЗУАД Комітету мав нагоду переговорити справи переселення і допомоги українцям з делеґатом Німеччини з п. Е. А. Клеберґом з міністерства внутрішніх справ Німеччини, з представником Австрії д-ром К. Г. Шобером, та представниками урядів Франції, Австралії, Нової Зеляндії й інших країн. Треба теж підкреслити, що Европейське Представництво ЗУАДК нав'язало зв'язок з новою міжнародною організацією ПІГМЕ і тісно співпрацює з нею.

Головною темою нарад є справа переселення надвижки населення з перенаселеної Европи і транспорт до заокеанських країн. Ця акція дасть змогу на переселення і для багатьох українців, справи яких заступає ЗУАДКомітет — офіційно визнана цією міжнародною організацією українська аґенція.

ПРИКЛАДНЕ ВЕСІЛЛЯ

Ню Йорк. — Минулої суботи 14-го червня видав заміж за п. Л. Фернандеса свою дочку Наталку відомий наш громадянин, голова Т-ва „Дністер", 361-го відділу УНСоюзу та колишній голова Комітету Об'єднаних Українських Організацій міста Ню Йорку, п. Мартин Малетич. Вінчання відбулося в катедрі св. Юра в Ню Йорку, а після того було прийняття, на якому п. Малетич жертвував $100 на народні цілі, з того $50 на Український Народний Фонд, а $50 окремо на цілі Наукового Товариства ім. Шевченка.

Українські жертви в Катині

(Початок на стор. 2-гій)

Коли аліянти розбили німців у північній Африці. польські частини були перекинуті до Італії до армії ген. Андерса.

Крім того, до армії ген. Андерса, українські вояки потрапили з польських дивізій, що формувались у Франції, і воювали проти німців на французькому фронті в Воґезах. Пізніше ці дивізії відступили до Швайцарії і вояків з цих дивізій було рівно ж долучено до армії ген. Андерса.

Після закінчення II-ї світової війни польська армія ген. Андерса з Італії переїхала до Англії, де тоді біля 7.000 українських вояків відійшли з польської армії, перейшли в стан цивільний і зголосились до Українського Громадського Комітету в Англії, як українці.

На мою думку варто українським офіційним чинникам в Америці, УКК, порушити цю справу в сенатській комісії, що переводить слідство Катинської масакри.

Нижче подаю список українських старшин, що перебували в польській армії в 1939 р. і попали до совєтської неволі.

І-ша Група:

Сот. Писарчук Сергій, сот. Гайденко Кость, ротм. Данінкович Микола, сот. Климович Кость, пор. Раєвський Федір, підпор. Неводський Микола, пор. Воскобійник Кость, пор. Федорчук Іван, пор. Шумбарський, пор. Глибович Ігор, пор. Савченко Сергій, пор. Турченко Іван, пор. Білошитський Степан.

II-га Група: Укр. контрактові старшини, що перебували в польській армії і були на війні, пізніше, з неволі їх звільнено, а в 1944-45 р. р. НКВД їх розстріляло.

Пол. ген. штабу Палієнко (розстріляний під Бродами), майор Макаревич (розстр. в Познані), майор Цілевич (розстр. в Бранденбурзі, Німеччина), майор Пікульський (розстр. в Румунії), майор Войнаровський (розстр. польською боївкою в Грубешові), полк. Квітко (розстр. в Кракові), сотн. Савченко (розстр. НКВД в Кутні), сотн. Дмитрусь (розстр. німецьким ґестапом).

III-та Група: Генерали і старшини, які служили в армії УНР і перебували на еміґрації в Польщі — НКВД їх розстріляло в 1945 році: ген. штабу-ген. пор. Сінклер (бувший шеф штабу укр. дієвої армії) був повішений в 1945 в січні в Соснівці, ген. пор. Ярошевич (бувший ком. колинського корпусу — повішений в Каліші), ген. пор. Пузицький (ком. 5-ї Херсонської Дивізії, — розстр. під Ваймаром), полк. Порохівський (розстр. в Румунії), полк. Поготовко (забитий польською боївкою в Варшаві), полк. Ступницький з 18-тирічним сином і полк. Литвиненко Іван (знає штаб УПА де вони згинули), пор. Рафаловський Іван (розст. в Варшаві НКВД), пор. Грошко Михайло (забитий у Києві), пор. Чумаченко, пор. Науменко і пор. Кишай — українські старшини з совєтської армії, які не пішли на родіну, а пішли до французького леґіону і згинули від куль червоних індокитайців).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подається до відома українських організацій та установ, діючих в м. Милвокі, Виск., що **в неділю, дня 22. червня 1952 р., о год. 4. пополудні, в галі під ч. 366 Норт 27 вул.,**

—: відбудуться :—

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІД. Ч. 10 УККА.

Право рішального голосу на Зборах мають представники організацій та ті з-посеред платників Нац. Датку, які зложать заяву про бажання **активної співпраці.**

ПОРЯДОК ДЕННИЙ НАРАД: 1. Відкриття. 2. Прийняття нових членів-організацій. 3. Вибір Президії Зборів. 4. Відчитання протоколу Зборів Відділу дня 15.5.1952. 5. Справоздання Управи. 6. Звіт Контрольної Комісії. 7. Вибір Керівних Органів Відділу. 8. Вибір делеґата на 5. Конґрес УККА. 9. Пляи праці. 10. Доповідь п. проф. **Р. Смаль-Стоцького**: „Загальне Політичне Становище". 11. Закриття Зборів.

Всіх Українців, зацікавлених працею нашого Відділу, просимо прибути на Збори в характері ГОСТЕЙ.

Конст. Павляк, Ведучий Відділу.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕМОКРАТІВ

Громада в Нюарку, Н. Дж.

запрошує Українське Громадянство Нюарку на

ДИСКУСІЙНИЙ ВЕЧІР

—: що відбудеться :—

В СУБОТУ, 21. ЧЕРВНЯ (JUNE 21) 1952 Р.

В ЗАЛІ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ, 508 — 18th AVE., NEWARK, N. J.

Початок о год. 7:30 ввечорі.

ТЕМА ДИСКУСІЇ: **Публікація проф. д-ра Миколи Шлемкевича п. н. Українська Синтеза чи українська громадянська війна?"**

Участь у дискусії заповіли м. ін.: **Автор публікації д-р М. Шлемкевич і проф. Іван Паливода** з Ню Йорку.

Присутність членів місцевої громади СУНД-у обов'язкова. — Гостям раді.

Управа Громади.

СПРОСТУВАННЯ

В споминах В. Дорошенка про І. Франка має бути в ч. 137 „Свободи" замісць „Миколи Івановського" — Миколи Міхновського.

В статті С. Драгоманова в ч. 133 „Свободи" на стор. 4 має бути: „Саме з пороху індивідів громадсько безвідповідальних...", а видруковано „відповідальних".

• РОЗШУКИ •

МИКОЛУ ХАЛУС, ур. в Липівці, пов. Любачів, шукає

МИХАЙЛО ХАЛУС,
1363 S. California, Chicago 8, Ill.

Усі заграничні часописи проситься передрукувати це оголошення.

МЕДВЕТКУ НАТЬКУ, яка виїхала з Німеччини, з лягру Діц з французької зони 1951 року до Америки, пошукує її знайомий **ЮЗЕФ САДЕЧАК, 633 Beawer Road, Ambridge, Pa.**

ЕВА МАРУЩАК, з роду **Шийаль**, пошукує брата **МИКОЛУ** (зятя Боднара) з села Дроздовичі, пов. Городок Ягайлонський. Прошу голоситися на адресу: **1010 N. 2nd St., Philadelphia 23, Pa.**

УВАГА! Олександер Миколаєвич Веницкий, род. 1896 р., в с. Дубинки, Маківської вол., Каменец-Подільск. Шукає сестра **Евгенія Останович** (виховувалася в домі Веницких) й просить відгукнутися: Александра і Франя Чайковский. Відомості прошу слати на адресу: **Mr. Michael Memrik, 86 Sherman Ave. N., Hamilton, Ont., Canada.**

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс

Створено відділ ОБВУА.

Відбулися **18 травня б. р.** в Бостоні, Масс., **перші організаційні** збори бувших **Вояків Українців**. Присутні, запізнавшись з Статутом і Інструкціями Головної Управи Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці, **одноголосно** ухвалили приступити членами до організації і утворити в Бостоні Відділ. Головою Вібдділу обрано майора Василя Шульгу, а секретарем-скарбником поручника — інженера Дмитра Гурина.

Адреса Відділу:

Mr. DMYTRO HURYN
10 Gloucester Pl., Boston 18, Mass.

Міннеаполіс, Мін.

Вшановано пам'ять Петлюри і Коновальця

Дня 25-го травня 1952 р. заходами Громадського Комітету відбулася жалібна академія в честь Головного Отамана Симона Петлюри і Голови Проводу ОУН Євгена Коновальця.

Мотивом короткого і гарно виголошеного д-ром Сергієм Кротюком вступного слова було: багато наших, національно малосвідомих одиниць не доцінювали і ще і тепер не доцінюють значення обох великих Постатів для росту української нації. Але наші вороги доцінили їх значення дуже добре і швидко їх зліквідували.

Микола Тютюнник у свому змістовному рефераті коротко подав найбільш важливі події з життя обох Героїв і про їх чини в Україні.

Найбільш цікавими точками його реферату були підкреслення, що Симон Петлюра, будучи творцем Української держави, ставив державні інтереси понад партійні і цього самого вимагав від своїх співпрацівників. Прелеґент згадав про нашу теперішню еміґраційну дійсність, в якій все ще багато одиниць кермуються своїми вчинками в політичній роботі як раз і лише партійними мотивами. Замість проґресу, замість чогось навчитися з життя великих одиниць, ми тупцюємося на місці. Це сумний факт особливо ще й тому, що на овиді назрівають нові важливі для нас події. В постатті Євгена Коновальця п. Тютюнник підкреслив рису індивідуальности і політика. Обидва правдиві провідники, бо зуміли потягнути за собою маси.

Гарно деклямували п. Катерина Кахно й п. Леся Мінкович, п. Тамара Мисечко та п. Галина Кротюк. Хор під диригентурою проф. Сергія Білого прекрасно відспівав кілька пісень. Академія закінчилася гимном.

Приємно відмітити факт, що академія відбулася лише з 15-ти хвилинним опізненням і тривала всього одну годину, 45 хвилин, а не як інші з годинним опізненням і триванням часом навіть три години. Заля була переповнена. Переведено збірку на залишенців в Европі.

Прикро, але конечно треба згадати, що в нас майже завжди з приємними фактами в'яжуться неприємні. Так було й цього разу. Цього ж самого дня в Міннеаполіс відбулась подібна академія, але лише в честь Симона Петлюри, бо організатори тої академії уважають Є. Коновальця лише за „партійного провідника". Слухаючи в рефераті місця про ставлення національного понад партійне С. Петлюрою і Є. Коновальцем, так і бачилось тих короткозорих провідників деяких наших організацій, які вже від довшого часу не йдуть на ніяку співпрацю в громадському житті на нашому терені, профанують імена славних людей. Чому так є? Бо історія взагалі, а історія наших Велетнів зокрема нічому не навчила цих людей. Вони все ще не бачать поза деревами ліса, поза партійними цілями національного, поза марним веґетуванням важливости теперішнього моменту. Ці люди своєю загумінковістю лише сприяють нашому ворогові.

Присутній

Ню Йорк, Н. Й.

„А вже весна воскресла"

Плекати й показувати творче фолькльорне мистецтво власного народу це завдання, що його вибрала собі молодь ОДВУ в Ню Йорку, згуртована в Драматично-Хореографічному Гуртку „Джерело". Активно й з надзвичайною наполегливістю й жертвенністю ця молодь почала працювати в цьому напрямку щойно один рік, виявивши свій творчий вклад в останньому, вповні самостійному виступі в неділю 18 травня 1952 в залі школи Вашинґтона. Це був дійсно симпатичний вечір українського фолькльору, що носив романтичну назву зі слів гагілки — „А вже весна воскресла".

Напевно кожний, що йшов на цей вечір, не сподівався побачити нічого нового — бо що можна зробити з того, що вже так дуже „обклепане"..? Одначе кожний, що перебував у той час на залі, відчував у душі приємність, коли бачив, що крім того „обклепаного" в тому так дуже повторюваному можна віднайти багато цікавих, а часами й захоплюючих моментів.

Різнородність програми, яка, не зважаючи на всі перешкоди технічного й матеріяльного характеру, була надзвичайно жива, переплетена різними милими несподіванками в поодиноких композиціях, які викликали навіть подив. Взяти хочби композицію Гуцулки, Запорожця чи Бойківських Коломийок, про що можна писати окрему статтю. Але найкраще безпосередньо побачити! В цім надзвичайно велика заслуга й признання належить творчому вкладові інструктора Гуртка п. Др. Романові Петріні.

Виконання програми всіх учасників стояло на високому рівні, хоч на окрему увагу заслуговують: дует в бойківських Коломийках — Др. Р. Петріна з п-ою Г. Свинаренко, сольо-танок-Гонта — п. Г. Кулиняка, соля в збірному танку — Запорізький герць — Б. Фесак, В. Бориско, Б. Комуницький, Я. Шуган, сольо-чумак у виконанні Д. Опанащука, дівочий танок — Катерина і знову дуети в Гуцулці.

З великою старанністю виконані дівчатами гагілки, які були ще більш ц і к а в и м и поодинокими сценками.

І нарешті серпанком краси покрилася ціла програма останньою точкою — Великодний хоровід — чудесним виконанням і композицією — Молитва.

Безперечно, що де-не-де були малі недотягнення-помилки, які поясняються тим, що велика частина учасників була перший раз на сцені. Одначе ці помилки відходили вглиб за сцену, коли гучні оплески публіки нагороджували виконавців за гарне виконання.

В загальному імпреза відбулася надзвичайно вдало. Думаємо, що Ню Йорська публіка привітала б цей виступ ще раз більш численніше.

Лесь Вишневий

Оживлення народної роботи в Ґері, Інд.

Уже буде приблизно рік, як була згадка у „Свободі" про Українську Громаду в Ґери, Інд.: можна б подумати, що тут вже нема Українців, або що не робиться народної роботи. Так воно не є. Українців тут є поважне число, є два відділи У. Н. Союзу і є відділ У. К. К. В Ґери є найбільша фабрика сталі в цілім світі. В ній працюють наші люди і добре заробляють, деякі вже доробились. Колись в роках 1916 до 1930-го, Ґерівська громада була досить діяльна. Вистачить переглянути з тих років річники „Свободи", щоб переконатись. З часом багато людей виїхали до інших місцевостей, інші відійшли у вічність, так що народної роботи не було з ким продовжувати і народне життя почало підупадати аж до часу, як почали приїжджати нові люди з европейської скитальщини. Від тоді у нас знов віджила народна робота

Відділ У. Н. Союзу побільшився до 100 членів. Минулого року зорганізовано у нас відділ У.К.К., до управи якого увійшли новоприбулі. Переведено збірку на Народний Фонд, влаштовано дві імпрези, що дали гарний дохід. Минулих Різдвяних Свят наші хлопці пішли з колядою на Народний Фонд. Заходом У. К. К. під проводом Др. М. Головатого відбулися в нас дві радієві програми, одна на Різдвяні Свята, а друга на Великодні. Минулого місяця мейор міста Ґери видав Проклямацію, щоби усі організації і національности узяли участь в Маніфестації з нагоди Дня Льояльности, що відбулася 27 квітня.

Маніфестація відбулася величаво і в ній взяло участь сорок тисяч людей, а між ними і Українці, хоч не багато числом, але гарно зорганізовані.

Українська група дістала найбільше овації на північній частп вулиць, де замешкують в більшості родовиті американці. Щира подяка належиться впорядчикам цеї маніфестації та Управі У.К.К. з Гаммонд, Інд, що дала нам підтримку та прислала нам хлопців і дівчат в національних строях. Це доказ нашої солідарности, яка багато причинилася до зпопуляризування українського імени.

При кінці хочу зазначити, що тут у нас є мала група людей, які називають себе українськими робітниками і які приходять на збори, щоби вивідати, що робить народний табор, але самі участи в маніфестації не взяли.

Сусід

Грошева допомога студентам

Багато молодих американців, здобувши середню освіту, мають бажання вступити до каледжів, і їхні родини можуть оплатити ці чотири роки їхньої високої освіти. Але багато є таких, що можуть це зробити, діставши тільки стипендію, студентську позичку, або працюючи неповний робочий день при каледжах. На щастя можливості бідним студентам діставати таку допомогу рік-від-року збільшуються; за недавнім звітом в Америці щороку видається понад 125,000 стипенцій на 27 мільйонів долярів, від невеликої суми починаючи до суми, цілком достатньої для покриття всіх витрат на навчання в каледжі.

Щоб діставати стипендію, студент мусить мати високі оцінки за свої студії: є стипендії, призначені для спеціяльних груп, як ось для дітей професорів, для дітей військових або духовних осіб. Є приміром, спеціяльний фонд допомоги сиротам вбитих у Другій світовій війні, а також для дітей місіонерів і нащадків піонерів Аляски.

Більшість стипиндій — це пожертви фінансових та промислових підприємств, жіночих товариств, громадських організацій та окремих осіб. Наприклад, Вестинґгавз Електрик Корпорейшен виплачує щороку 44 стипендій переможцям у науковому змаганні для учнів гайскул. Форд Мотор Компані видала в 1951 році 70 стипендії для дітей своїх робітників. Дженерал Електрик Компані та інші підприємства є в списку ферм що видають щороку великі суми для цієї мети.

Товариство Університетської освіти для жінок у Массачузет дає позички студентам з умовою, що по закінченні студій студент повертає позичену суму. Один японець — носій багажу на залізниці, призначив стипендійний фонд у Карлтонському Коледжі, Міннесота, в пам'ять свого сина, убитого під час Другої Світової війни.

Щоб легше було з'орієнтуватись і знайти, куди треба звертатись по стипендію, недавно було видано книжку С. Нормана Файголда „Стипендії та позички студентам". Ця книжечка стає в великій пригоді особам, що хочуть дістати стипендії.

Приблизно половина студентів оплачують свої студії, працюючи неповний робочий день при коледжах. Одні працюють при бібліотеках та лабораторіях інші по їдальнях та кухнях університету чи коледжа. Ще інші працюють поза коледжами, — миють посуд по ресторанах, працюють по гараджах або доглядають дітей. Багато коледжів і університетів мають спеціяльні бюра праці для своїх студентів.

Стипендіянтів можна знайти в кожному коледжі і в кожному університеті Злучених Держав. Вони прийшли туди з фарм, сіл і міст. Їх інтерес до навчання свідчить про потяч до науки молодих американців.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Місячні збори членів від. 332 відбудуться в суботу, 21. червня, в год. 7:30 ввечорі, в У. Н. Домі, 10 Колфакс Стр. Проситься всіх членів і членицьприйти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 22. червня, на галі парафіяльній, 803 Фронт Стр., в 2. год. пополудні. Проситься членів прийти на час. Буде звіт уряду і контрольорів за 6 місяців та роздавання дивиденди від У. Н. Союзу. Проситься членів, що платять наперед, щоб заплатили свою вкладку найдалі до 25. цего місяця. Довгуючі члени, якщо не заплатять цего місяця, будуть суспендовані. — Д. Рудакевич, пр.; Н. Віленький, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.—Тов. Любов, від. 370, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 22. червня, в церковній салі, 127 Парк вул., зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Проситься членів вирівняти свій довг, бо інакше наступить суспенза. — П. Воляник, предс.; В. Колесьняк, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 21. червня, в 8. год. ввечорі, в галі Укр. Клюбу ім. Драгоманова, 39 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори, а довгуючі повинні вирівняти свої вкладки. Буде роздача дивиденд від У. Н. Союзу на зборах, бо поштою не будемо нікому висилати. — М. Ликтей, секр.

З глибоким жалем ділимося з Громадянством сумною вісткою, що наш Найдорожчий Батько, Тесть, Дід, Прадід і Брат

ІВАН РУБЧАК

визначний і заслужений артист і оперний співак українських театрів, заснув вічним сном у Бозі дня 9. травня ц. р. у Львові, проживши 78 років.

Заупокійна Богослужба відбулася 11. червня ц. р. в укр. катол. церкві в Лорейн, Огайо. — В. П. П.!

Ярослава й Ярослав Барничі,
Надія й Роман Гури — дочки й зяті.
Лідія й Володимир Гладкі, Ірина й Лев Дубаси,
Богданна й Зенон Гури — внуки.
Івасик і Лесик — правнуки.
Ольга й Станислав Рубчаки, сестра, брат
і дальша рідня.

1865 E. 34th St., Lorain, Ohio.

ТАРЗАН, ч. 2853. Транспортовий знак.

CROSSING THE RIVER VIA THE FORD, THE TRAIL CONTINUED ON TOWARD THE FOOT OF THE CLIFF AND THE WATERFALL.

"STRANGE," DR. WONG OBSERVED! "THE TRAIL APPARENTLY ENDS THERE IN THE STREAM. BUT--SOMEWHERE THE ELEPHANTS MUST COME OUT AGAIN."

"LOOK!" O'RORKE EXCLAIMED. "WE'VE GOT COMPANY. SOMEBODY'S COMING UP THE TRAIL ON THAT ELEPHANT."

Перебривши річку через брід, дорога продовжувалася до підніжжя стрімкої скелі і водопаду.

„Дивно", завважав д-р Вонг. „Шлях, очевидно, кінчається там у річці. Але звідкись мусять знову виходити".

„Дивіться!", закричав О'Рорке. „Маємо товариство. Хтось доходить до шляху на тому слонові":